

opåkalladt att bereda dem denna nya distraktion, då redan nu för många embetet hotar blifva en bisak. Vi hafva en skolöfverstyrelse, med en öfverkontrollör i senaten. Universitetet såsom andra öfverkontrollör är rent och skadligt öfverflöd. Befinnes det, att lyceerna sända dåliga alumner, kan universitetsstyrelsen klaga i senaten. Skolöfverstyrelsen åter behöfver icke vara representerad vid hvarje abiturientexamen, utan blott göra sig förvissad om tillståndet och lärarens samvetsgrannhet vid hvarje lyceum. Der tillståndet befinnes vara otillfredsställande, der må äfven abiturientexamen anställas hvarje år, tills bättring följer, och i öfrigt efter det större ombyte af lärare skett. Kan allsingen tillit hafvas till ett lärarekollegium, så hjelpa inga examina och kontroller.

J. V. S.

169 YTTRANDE VID LANTDAGEN 13.XI 1877

Protokoll fördrd hos Finlands Ridderskap och Adel

20 Herr *Snellman*, Johan Vilhelm: Då tvenne så sakkunnige män förut yttrat sig mot utskottets förslag i denna punkt, är det väl på sätt och vis öfverflödigt att jag förenar mig i deras uttalanden. Dock anhåller jag ödmjukast få framhålla några omständigheter, som icke blifvit nämnda. Jag håller mig först till det af utskottet för förslaget anförda motiv. Det viktigaste är, att utskottets anser, att för en affärsanstalts ledning bör sökas affrärmän. Hela denna sträfvan, att mer och mer göra Finlands bank till en affär, måste jag för min del anse fullkomligt principvidrig. Det har icke varit meningen med Finlands banks inrättande och kan icke vara meningen med dess upprätthållande, att

30 Finlands bank skall monopolisera all bankrörelse i landet och hindra uppkomsten af privata banker. Finlands bank kan göra detta genom de många företräden banken åtnjuter framför alla andra banker i landet. Finlands banks sedlar mottagas i kronans kassor. Det är derföre Finlands banks sedlar alltid komma att i landet vara gångbara. Finlands bank har flere fördelar sig medgifna i afseende å postförsändningar, i förhållande till de juridiska myndigheterna i landet o. s. v.; allt företräden, hvilka en privat bank icke eger. Dessutom är Finlands banks direktion likasom herrar bankfullmäktige icke, vid bestämmandet utaf diskonträntor och låneräntor, alls beroende af affärsställningen i landet. De kunna höja eller sänka dessa räntor, kan man säga, efter behag; de kunna afse vinst för banken såsom i en privat affär, men de kunna också afse endast säkerhet för banken, göra större urval bland låntagare genom låga räntor och välja endast de säkraste o. s. v. Det är en allmänt erkänd sanning, att staten icke bör bedrifva affärer. Finlands ständer anse sig naturligtvis icke utgöra staten. Men Finlands ständer utgöra dock en statsmakt, och det bör gälla äfven för Finlands ständer att icke drifva affärer. Min åsigt är derföre, att Finlands bank bör sträfva till att såsom affärsanstalt göra sig mer och mer obehöflig. Dess åliggande är att upprätthålla cirkulationsmedlets i landet värde.

50 Detta är dess förnämsta uppgift. Föröfrigt, om också Finlands bank icke helt och hållet upphör med låneaffärer, såsom den upphört med emottagande af depositioner, så är det dock skäl att denna lånerörelse må inskränkas till minsta möjliga. Landets ständer göra i min tanke landet mera skada genom utsträckande af affärsrörelsen i banken, än de göra landet gagn genom den bankvinst, som ständerna ega att

disponera. Detta motiv för utskottets förslag, som här åberopats, anser jag derföre för min del icke alls hållbart. Det andra motivet, som af utskottet framhålles, är att regeringen, staten öfverhufvud, såvidt den är af regeringen representerad, icke mer har samma intresse i bankens förvaltning, som tidigare, då också statsfonderna af banken förvaltades. Detta är mycket riktigt. Men regeringen har samma intresse i bankens förvaltning, som ständerna med afseende på bankens egentliga uppgift. Det är för regeringen af lika mycken vigt, som för ständerna, att landets myntvärde upprätthålles och att det förnämsta cirkulationsmedlet, bankens sedlar, skola vara så goda som metall. Icke blott att regeringen derigenom tillgodoser statsverkets privata intresse i afseende å de många statsfonder, som äro beroende af myntvärdet i landet, utan regeringen har ett vida högre intresse att i detta afseende skydda och bevaka, landets allmänna bästa, icke endast den närvarande generationens, utan regeringen representerar häri också framtidens intresse. Regeringen har således ett stort intresse att i bankens förvaltning bevaka, och säkert ett lika stort intresse, som herrar bankfullmäktige, för att bankdirektionen måtte bestå af insigtsfulle, skicklige och samvetsgranne män.

Det har också med orätt blifvit anfördt, att regeringen vid utnämmandet af bankdirektörer skulle fästa afseende förnämligast på tjenstemeriter. Den tid då alls icke något förslag uppgjordes för besättande af bankdirektörplatser, insattes såsom bankdirektör en person t. ex., som icke hade några tjenstemannameriter alls, som blott ett par år hade varit anställd i hypoteksföreningens direktion och som numera är öfverdirektör vid statskontoret. På den tiden tillsattes också såsom bankdirektör en senatskanslist, ingalunda för sina tjenstemeriters skull, utan på grund af att han ansågs för skicklig och duglig att i bankdirektionen inträda. Han blef också snart ordförande i bankdirektionen.

Många sådana exempel kunna anföras. Meriter hafva ifrågakommit egentligen när någon tjänsteman i banken har varit ifråga att till bankdirektör befordras; men också då icke uteslutande meriter, utan äfven skicklighet. Jag hoppas att också i en framtid af regeringen vid bankdirektörstjänstens besättande endast tjensteår icke skola tagas i betraktande, utan stadgandet i denna 66 § i reglementet efterföljas. Jag är också öfvertygad derom, att, om herrar bankfullmäktige föreslå tre personer, ibland hvilka finnes någon affärsman, som saknar alla meriter, eller någon erkänd insigtsfull bankman, och bankfullmäktige särskildt förordade denna person, regeringen säkert icke skall lägga fullmäktiges förord å sido, utan denna person komma att af regeringen utnämnas. Föröfrigt delar jag fullkomligt de ärade talares åsigt, som mot förslaget yttrat, att i bankdirektionen bör finnas en juridiskt bildad ledamot. De hafva anfördt så talande skäl härför, att till dem ingenting finnes att tillägga. Slutligen om utskottet vill anställa affärsmän såsom direktörer i banken och bjuder dem endast 14 000 mark i årlig lön, så vet jag icke hvad för slags affärsmän utskottet anser sig kunna erhålla till dessa tjänster. Man bör komma ihåg, att sålunda anställda tjänstemän väl skola samla något för sin ålderdom eller för den stund de falla ifrån; ty de hafva icke att räkna på någon pension, hvarken för sig sjelfva eller för hustru och barn. Det kan väl finnas börjande affärsmän, som tills vidare kunna anse denna aflöning för en god affär, men äro de verkliga affärsmän, så komma de icke att stanna der länge, utan rörligheten skulle komma att blifva mycket stor i bankdirektionen, alla bankfullmäktiges tillgöranden förutan. Således äfven ur denna synpunkt anser jag utskottets förslag ingalunda vara att förordade. Beloppet

af aflöningen kan höjas, och om ingenting annat skulle ligga emot förslaget, så vore detta en småsak. Men då förslaget såsom visats icke har några säkra fördelar att erbjuda, utan blott olägenheter, får äfven jag afstyrka dess antagande.

170 YTTRANDE VID LANTDAGEN 15.XI 1877

Protokoll fördt hos Finlands Ridderskap och Adel

10

Herr *Snellman*, J. V.: Jag anhåller att få understödja herr *Montgomerys* förslag. Ehuru jag icke har närmare kännedom om förfarandet hos herrar bankfullmäktige, må jag likväl nämna, att man hört den klagan föras, att banken på sätt och vis skulle hafva två direktionser, derigenom att herrar bankfullmäktige ansett sig förpligtigade att i minsta detalj genast följa bankdirektionens åtgöranden. Och i min tanke gifva uttrycken i detta mom., »att i anledning af säkerhetshandlingarnes granskning ofördröjligen göra anmärkningar», i sjelfva verket betydlig anledning dertill, att herrar bankfullmäktige hafva ansett sig förpligtigade att för hvarje gång en sådan granskning förekommer vända sig med anmärkningar till direktionen. Det måste naturligtvis för direktionen vara påkostande att sålunda två gånger i månaden hafva att vänta anmärkningar öfver sina tillgöranden och afgifva förklaring o. s. v. Säkerligen vore det lämpligare, om bankdirektionen endast då något fel upptäckts i säkerhetshandlingarnes beskaffenhet skulle göra anmärkning, men föröfrigt ställa sina anmärkningar såsom allmänna utlåtanden angående bankens handhavande och förvaltning. Äfven på denna grund skulle jag för min del anse att momentet borde

20

30

171 ANSLAGET FÖR FÄNGELSEBYGGNADER.

Morgonbladet n:o 269, 17.XI 1877

Anslaget för fängelserna skulle enligt propositionen och ständernas beslut vid 1863 års landtdag utgå af bränvinsbränningsskatten. Men ännu 1870 uppgick inkomsten af bränvinsbränningsskatten icke utöfver den skuld, hvari fonden under de föregående åren stannat. Och ehuru skatten 1871 betydligt vexte, fanns 1872, då landtdagen beslöt, att jernvägen Tavastehus-Åbo-Tammerfors skulle byggas eventuellt för statens räkning, ingen säker utsigt, att årsinkomsten blefve tillräcklig till bestridande af annuiteten å ett härför behöfligt lån af 20 miljoner.

40

Det var under sådana förhållanden 1872 års landtdag beviljade en miljon för fängelsebyggnader – men nödtvunget förde anslaget på Bevillningsmedelsfonden. De förordningar, som ändra strafflagen, öfverhufvud mildra straffen och afskaffa kroppsstraff voro dekreterade, men kunde och kunna ännu icke sättas i verket, emedan fängelse-reformen måste samtidigt införas. Varma vänner af denna, äfven allmänt gillade och önskade reform framhöllo nödvändigheten af, att någon början gjordes till dess genomförande.

50

Bevillningen var från begynnelsen ett öfverflödsverk, hvilket endast af de närmaste årens svaga statsinkomster och stora statsutgifter kunde motiveras. Ty äfven folkskolors inrättande, så vidt detta kan anses bero